Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2017 m. rugsėjo 13 d.[1]

Byla C-419/16

Sabine Simma Federspiel
prieš
Provincia autonoma di Bolzano,
Equitalia Nord SpA

(Tribunale di Bolzano / Landesgericht Bozen (Bolcano apylinkės teismas, Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Įsisteigimo laisvė – Laisvė teikti paslaugas – Gydytojai – Direktyva 75/363/EEB – Gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusis pripažinimas – Gydytojo specialisto kvalifikacijos įgijimas – Studijų laikotarpiu mokamas atlyginimas – Įsipareigojimas per 10 metų nuo specializacijos įgijimo dienos ne mažiau kaip 5 metus dirbti visuomenės sveikatos įstaigose – SESV 45 ir 49 straipsniai – Apribojimo sąvoka – Pateisinimas – Proporcingumas“

I. Įvadas

1. Ši byla susijusi su Sabine Simma Federspiel (toliau – S. S. Federspiel) ir *Provincia Autonoma di Bolzano* (Bolcano autonominė provincija, Italija, toliau – provincija) ginču dėl 68 515,24 EUR sumos su teisės aktuose numatytomis palūkanomis grąžinimo.

2. S. S. Federspiel iš provincijos gavo stipendiją už dienines medicinos rezidentūros studijas Austrijos Insbruko universitete. Tam, kad galėtų gauti stipendiją ir tapti neurologe ir psichiatre, S. S. Federspiel pasirašė įsipareigojimą baigusi rezidentūros studijas Austrijoje ne mažiau kaip penkerius metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose. Ji taip pat sutiko su sąlyga, kad, jai neįvykdžius šio įsipareigojimo, provincija galėtų susigrąžinti iki 70 % išmokėtos stipendijos.

3. Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar pagal ES teisę draudžiamas nacionalinės teisės aktas, pagal kurį rezidentūros studijų stipendija mokama su sąlyga, kad asmuo penkerius metus dirbs provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o pažeidęs šį įsipareigojimą grąžins dalį gautos stipendijos. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, ar toks teisės aktas suderinamas su, pirma, Direktyva 75/363/EEB[2] ir, antra, su SESV 45 straipsniu.

4. Šioje byloje Teisingumo Teismas gali nustatyti iš nurodytos direktyvos kylančių įsipareigojimų ribas ir dar kartą išnagrinėti klausimą, kas yra Sutartyse numatytų pagrindinių laisvių apribojimas.

1 Originalo kalba: anglų.

2 1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyva dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių gydytojų veiklą, derinimo (OL L 167, 1975, p. 14), iš dalies pakeista 1982 m. sausio 26 d. Tarybos direktyva 82/76/EEB, iš dalies keičiančia Direktyvą 75/362/EEB dėl gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis įsisteigimo teise ir paslaugų teikimo laisve, bei Direktyvą 75/363/EEB (OL L 43, 1982, p. 21).

II. Teisinis pagrindas

A. ES teisė

5. Direktyva 75/363 derinamos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių gydytojų veiklą, nuostatos. Joje numatyti reikalavimai, kurių turi laikytis valstybės narės, kai organizuoja medicinos studijas savo teritorijoje.

6. Direktyvos 75/363 pirmoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad, siekiant Direktyvoje 75/362[3] nustatyto gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, panašūs profesinio rengimo kursai valstybėse narėse leidžia šioje srityje imtis derinimo, kuris apsiribotų reikalavimu laikytis minimalių standartų, paliekant valstybėms narėms mokymų organizavimo laisvę.

7. Antroje konstatuojamoje dalyje nustatyta, kad, užtikrinant abipusį specializuotos medicinos sričių oficialių kvalifikacijų pripažinimą ir siekiant Sąjungoje sudaryti vienodas sąlygas visiems tos profesijos atstovams, kurie yra valstybių narių piliečiai, reikėtų paderinti reikalavimus, keliamus specializuotos medicinos studijoms. Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad tam reikėtų nustatyti tam tikrus būtiniausius kriterijus dėl teisės pradėti specializuotas studijas, dėl minimalaus studijų laikotarpio, mokymo metodo, taip pat dėl studijų vietos ir taikomos priežiūros. Toliau šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šie kriterijai taikomi tik toms specialybėms, kurios yra bendros visoms valstybėms narėms arba dviem ar daugiau valstybių narių.

8. Direktyvos 75/363 1 straipsnyje numatyti reikalavimai, kuriuos valstybės narės turi nustatyti asmenims, siekiantiems įgyti gydytojo profesiją.

9. Direktyvos 2 straipsnyje numatyti būtiniausi reikalavimai, kuriuos turi atitikti specializuotos medicinos studijos. Konkrečiai kalbant, jo 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad studijos, po kurių įteikiamas specializuotos medicinos diplomas, pažymėjimas arba kitas oficialią kvalifikaciją patvirtinantis dokumentas, atitiktų bent tokius reikalavimus:

a) yra sėkmingai baigtos šešerių metų studijos pagal 1 straipsnyje minimą mokymo kursą;

b) jas sudaro teorinės ir praktinės studijos;

c) tai yra dieninės studijos, vykdomos prižiūrint kompetentingoms institucijoms arba įstaigoms laikantis šios direktyvos priedo 1 punkto;

d) jos vyksta universitete, mokomojoje ligoninėje arba prireikus šiam tikslui kompetentingų institucijų arba organų patvirtintoje sveikatos įstaigoje;

e) būsimieji gydytojai asmeniškai dalyvauja tos įstaigos veikloje ir vykdo jos įsipareigojimus“ (Neoficialus vertimas).

3 1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyva dėl gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis įsisteigimo teise ir paslaugų teikimo laisve (OL L 167, 1975, p. 1).

10. Šis priedas, prie Direktyvos 75/363 pridėtas Direktyva 82/76, susijęs su specialistų dieninių ir neakivaizdinių (vakarinių) studijų charakteristikomis. Jame nustatyta:

„1. Dieninės specialistų studijos Mokymas vyksta tam tikruose kompetentingų institucijų pripažintuose punktuose. Jis apima dalyvavimą visoje skyriaus, kuriame vyksta toks mokymas, veikloje, įskaitant budėjimą pagal iškvietimą, kad šioms praktinėms ir teorinėms studijoms praktikantas skirtų visus profesinius gebėjimus ištisus metus, dirbdamas tipinę darbo savaitę pagal nuostatas, dėl kurių susitaria kompetentingos institucijos. Už tokį darbą mokamas atitinkamas atlyginimas. <…>“

11. Direktyva 75/363 buvo pakeista Direktyva 93/16/EEB[4], kuria sujungtos kelios laisvo gydytojų judėjimo srities direktyvos. Šiuo teisės aktų pakeitimu šiai bylai svarbios nuostatos nebuvo iš esmės pakeistos.

B. Nacionalinė teisė

12. *Legge provinciale 3 gennaio 1986* (Provincijos įstatymas Nr. 1/1986, toliau –ginčijamas teisės aktas)[5] 1 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Kadangi [provincijoje] nėra galimybės įgyti gydytojo specialisto kvalifikacijos, kompetentingam provincijos valdybos nariui suteikti įgaliojimai, prieš tai provincijos valdybai priėmus sprendimą, su Italijos universitetais ir kompetentingomis Austrijos viešosiomis įstaigomis laikantis šios valstybės teisės aktų sudaryti specialius susitarimus dėl papildomų gydytojų specialistų studijų vietų sukūrimo, visais atvejais atsižvelgiant į galiojančius valstybės ir provincijos teisės aktus.

2. Pagal ankstesnę dalį sudarytame susitarime su Austrijos viešosiomis įstaigomis gali būti numatyta, kad provincija joms perveda maksimalaus stipendijos, numatytos 3 straipsnyje, dydžio neviršijančią sumą, jeigu tos įstaigos rezidentui moka atitinkamas išmokas.“

13. Ginčijamo teisės akto 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Gydytojų specialistų poreikį provincijos sveikatos apsaugos įstaigose nustato provincijos valdyba kiekvienai specializacijai atskirai, atsižvelgdama į provincijos sveikatos plano tikslus ir pasikonsultavusi su *Ordine dei medici* (Gydytojų asociacija) ir *Consiglio provinciale di sanitá* (Provincijos sveikatos taryba).“

14. Ginčijamo teisės akto 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Provincijos valdybai leidžiama skelbti konkursus dėl rezidentūros stipendijų skyrimo gydytojams, gyvenantiems [provincijoje] ir turintiems leidimą verstis gydytojo profesija, kad jie įgytų vieną iš 2 straipsnyje nurodytų trūkstamų specialybių. <…>

2. Pirmesnėje dalyje nurodytų stipendijų skyrimas vyksta pagal specialų remiantis kvalifikaciją patvirtinančiais dokumentais atrinktų laimėtojų sąrašą, sudarytą laikantis provincijos valdybos sprendimu nustatomų kriterijų <…>

3. Rezidentūros stipendijos dydis nustatomas skelbime apie konkursą ir bet kuriuo atveju negali būti didesnis nei pradinis užmokestis, kurį gauna sveikatos įstaigų darbuotojų asistentai stažuotojai.

4 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva, skirta padėti laisvam gydytojų judėjimui ir jų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialių kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusiam pripažinimui (OL L 165, 1993, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 86).

5 N. 1. (*B.U. 14 gennaio 1986, n. 2*).

4. Rezidentūros stipendijos laimėtojai atlieka rezidentūrą skelbime apie konkursą nurodytose ligoninėse.

<…>“

15. Ginčijamo teisės akto 7 straipsnyje nurodyta:

„1. Šio įstatymo 3 straipsnyje arba 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti stipendijos gavėjai privalo įsipareigoti dirbti [provincijos] visuomenės sveikatos įstaigose provincijos valdybos nutarimu nustatytą laikotarpį. Šis laikotarpis negali būti trumpesnis nei penkeri metai ir turi būti užbaigtas per tame nutarime nustatytą laiką.

2. Tuo atveju, jei būtų visiškai ar iš dalies nesilaikoma pirmesnėje dalyje nurodyto įsipareigojimo, turi būti grąžinta dalis rezidentūros stipendijos arba finansinės išmokos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis. Grąžintina dalis nustatoma provincijos valdybos sprendimu remiantis nutarimu ir negali būti didesnė kaip 70 % stipendijos ar atitinkamos išmokos.“

16. Ginčijamo teisės akto 7 straipsnio įgyvendinimo nutarime (Provincijos valdybos pirmininko dekretas Nr. 61/1988) [6] nustatyta:

„1. 1986 m. sausio 3 d. Provincijos įstatymo Nr. 1 3 straipsnyje ir 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti rezidentūros stipendijų ar išmokų gavėjai privalo įsipareigoti per 10 metų nuo specializacijos įgijimo arba praktikos užbaigimo dienos 5 metus dirbti [provincijos] visuomenės sveikatos įstaigose, įskaitant pagal darbo sutartį.

2. Kad stipendijos ir išmokos būtų išmokėtos, suinteresuotasis asmuo privalo pateikti paties pasirašytą specialios formos pasižadėjimą laikytis 1 dalyje nustatytos sąlygos.

3. Gavėjai privalo:

   a) grąžinti ne daugiau kaip 70 % stipendijos ar visų išmokų tuo atveju, jeigu visiškai nesilaikė 1 dalyje nustatyto įsipareigojimo;

   b) grąžinti ne daugiau kaip 14 % stipendijos ar išmokų už kiekvienus nevykdytos tarnybos metus ar metų dalį, didesnę nei šeši mėnesiai, už ne daugiau kaip penkerius metus tuo atveju, jeigu įsipareigojimo nesilaikė iš dalies.

4. Visiškas arba dalinis 1 dalyje nustatyto įsipareigojimo nesilaikymas nustatomas provincijos valdybos sprendimu kompetentingo provincijos valdybos nario siūlymu, nustatant grąžintiną stipendijos ar išmokos sumą, kuri neturi viršyti 3 dalyje nustatyto dydžio, ir atsižvelgus į galimus suinteresuotojo asmens pasiteisinimus.

5. Nelaikoma, jog 1 dalyje nustatyto įsipareigojimo buvo nesilaikyta tada, kai suinteresuotasis asmuo įrodo, jog pateikė paraišką dėl priėmimo į [provincijos] visuomenės sveikatos įstaigas ir dalyvavo susijusiuose konkursuose, kuriuose buvo pripažintas atitinkančiu reikalavimus, arba buvo įtrauktas į konkursų laimėtojų sąrašus, skirtus darbo sutarčiai sudaryti, tačiau paskui nebuvo pakviestas eiti pareigų atitinkamoje įstaigoje.

6. Sumos, grąžintinos remiantis 4 straipsnyje nurodytu provincijos valdybos sprendimu, susigrąžinamos remiantis provincijos valdybos pirmininko mokėjimo įsakymu pagal 1910 m. balandžio 14 d. Karaliaus dekretą Nr. 639.“

6 *Decreto del Presidente della giunta provinciale 29 marzo 1988, n. 6.*

III. Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

17. S. S. Federspiel yra Italijos pilietė, kuriai provincija mokėjo stipendiją už neurologijos ir psichiatrijos rezidentūros studijas Insbruko universitete (Austrija) 1992–2000 m. laikotarpiu.

18. Kadangi provincijoje nėra universiteto medicinos fakulteto, kuris rengtų rezidentūros studijas, provincija pagal ginčijamą teisės aktą yra pasirašiusi susitarimus su, be kita ko, Italijos universitetais ir Austrijos viešosiomis įstaigomis, kad šiose šalyse būtų numatyta papildomų rezidentūros studijų vietų. Į šias vietas patekusiems asmenims provincija moka stipendijas. Už gautą stipendiją provincija iš specializaciją įgijusio gydytojo reikalauja tam tikrą laiką dirbti (arba, atsižvelgiant į aplinkybes, imtis būtinų veiksmų, kad galėtų dirbti) provincijos visuomenės sveikatos įstaigose.

19. 1992 m. gruodžio 21 d. S. S. Federspiel pasirašė pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose. Pasižadėjime nurodyta, kad, jeigu ji nesilaikytų šio įsipareigojimo, ji turėtų grąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos. Jeigu ji šio įsipareigojimo nesilaikytų iš dalies, ji turėtų grąžinti ne daugiau kaip 14 % stipendijos už kiekvienus neišdirbto laikotarpio metus arba metų dalį, ilgesnę nei šeši mėnesiai.

20. 2000 m. S. S. Federspiel įgijo kvalifikaciją Insbruko universitete ir apsigyveno Brėgence (Austrija), ten tebedirba iki šiol.

21. 2013 m. vasario 20 d. provincijos administracija pareikalavo S. S. Federspiel pateikti pažymą, patvirtinančią, kad ji dirbo provincijoje pagal 1992 m. pasirašytą pasižadėjimą. Kaip alternatyva buvo nurodytas reikalavimas pateikti įrodymų, kad ji pateikė paraišką dėl priėmimo į darbą provincijos visuomenės sveikatos įstaigose ir buvo pripažinta atitinkančia reikalavimus arba kad ji buvo įtraukta į konkursų laimėtojų sąrašus, skirtus darbo sutarčiai sudaryti, tačiau paskui nebuvo pakviesta eiti pareigų atitinkamoje įstaigoje.

22. Atsakydama į šį reikalavimą S. S. Federspiel pranešė provincijai, kad baigusi rezidentūros studijas ji nedirbo gydytoja provincijos visuomenės sveikatos įstaigose.

23. Pagal 2013 m. rugpjūčio 5 d. Provincijos valdybos *Assessore* (nario) dekretą Nr. 259/23.5 (toliau – dekretas) provincijos administracija pareikalavo grąžinti 70 % gautos stipendijos, t. y. 68 515,24 EUR sumą su 51 418,63 EUR palūkanomis. Kitaip tariant, jos buvo reikalaujama iš viso grąžinti 119 933,87 EUR sumą.

24. S. S. Federspiel prašo panaikinti šį dekretą, nes jis nesuderinamas su ES teise.

25. Prašymą priimti prejudicinį spendimą pateikusiam teismui dėl to kilo abejonių, todėl jis nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 75/363] 2 straipsnio 1 dalies c punktas, iš dalies pakeistas [Direktyva 82/76], ir jame nurodytas priedas turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip taikomas pagrindinėje byloje, pagal kurį atlyginimas gydytojams rezidentams išmokamas tik gavus gydytojo rezidento pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti [provincijos] visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jei jis visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama [provincijai] – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis, apskaičiuotomis nuo tada, kai administracija pervedė atskiras išmokas?

2. Tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar pagal SESV 45 straipsnyje nustatytą laisvo darbuotojų judėjimo principą draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip taikomas pagrindinėje byloje, pagal kurį atlyginimas gydytojams rezidentams mokamas tik gavus gydytojo rezidento pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti

[provincijos] visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jei jis visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama [provincijai] – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis, apskaičiuotomis nuo tada, kai administracija pervedė atskiras išmokas?“

26. Pastabas raštu pateikė S. S. Federspiel, provincija ir Komisija; jos visos buvo išklausytos per 2017 m. birželio 15 d. teismo posėdį.

IV. Analizė

A. Kontekstas

27. Provincijoje nėra universiteto medicinos fakulteto, kuris galėtų pasiūlyti rezidentūros studijas, būtinas norint užtikrinti tinkamą aprūpinimą medicinos personalu ir jo kvalifikaciją dvikalbėje provincijoje (kurioje yra dvi oficialiosios kalbos – italų ir vokiečių k.). Dėl šios priežasties provincija finansuoja rezidentūros studijas kitose Italijos provincijose, Vokietijoje ir Austrijoje. Iš provincijos skiriamų lėšų buvo sukurta papildomų vietų provincijos skirtą stipendiją universitetinėms rezidentūros studijoms gaunantiems gydytojams, be kita ko, Insbruko universitete.

28. Tačiau provincija stipendijas skiria su viena sąlyga. Ją gaunantis gydytojas privalo per 10 metų nuo provincijos siūlomų rezidentūros studijų baigimo bent 5 metus dirbti (arba, atsižvelgdamas į aplinkybes, imtis būtinų priemonių, kad galėtų dirbti) provincijos viešosiose sveikatos įstaigose. Be to, jeigu nebuvo imtasi būtinų priemonių dirbti provincijoje, provincija, kaip subjektas, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, gali pareikalauti grąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis, apskaičiuotomis nuo to momento, kai administracija pervedė atskirą išmoką (toliau – ginčijama sąlyga).

29. Ši sąlyga – ir jos suderinamumas su antrinės teisės aktais (pirmasis klausimas) ir pirmine teise (antrasis klausimas) – yra šios bylos esmė.

30. Kaip paaiškinsiu toliau, ginčijama sąlyga suderinama su ES teise.

B. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

31. Pirmuoju klausimu nacionalinis teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 75/363 draudžiamas nacionalinės teisės aktas, pagal kurį stipendija už medicinos rezidentūros studijas skiriama su ginčijama sąlyga.

32. Manau, kad S. S. Federspiel negali remtis Direktyva 75/363. Norint paaiškinti, kodėl taip yra, būtina prisiminti Direktyvos 75/363 priėmimo motyvus ir ja sukurtą sistemą.

1. *Direktyvos 75/363 loginis pagrindas: abipusis kvalifikacijos pripažinimas, siekiant užtikrinti laisvą gydytojų judėjimą*

33. Direktyva 75/363 (ir Direktyva 93/16, kuria ji buvo pakeista) skirtos gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusiam pripažinimui užtikrinti visoje Europos Sąjungoje. Siekiant šio tikslo joje numatytas valstybių narių šios srities teisės aktų koordinavimas ir būtiniausias derinimas. Konkrečiai kalbant, ja siekiama suderinti sąlygas, susijusias su mokymu ir galimybe pasirinkti įvairią gydytojo specializaciją, kad būtų užtikrintas gydytojų specialistų oficialios kvalifikacijos abipusis pripažinimas.

34. Paprastai kalbant, direktyvoje numatytos tam tikros taisyklės, kurių turi laikytis valstybės narės, kai jos rengia atitinkamas medicinos studijų programas.

35. Kalbant apie į direktyvos taikymo sritį įtrauktas specializuotos medicinos sritis [7], jos 2 straipsnyje numatyti kriterijai, susiję su teise studijuoti rezidentūroje, trumpiausiu studijų laikotarpiu, mokymo metodu, studijų vieta ir su taikoma priežiūra.

36. Šiais kriterijais siekiama užtikrinti, kad, nesant visiškai suderintų mokymo programų, galėtų būti užtikrintas abipusis kvalifikacijos pripažinimas ir ES piliečiams Europos Sąjungoje būtų sudarytos vienodos sąlygos, susijusios su medicinos srities profesine kvalifikacija [8]. Taigi, ši direktyva skirta laisvam ES piliečių gydytojų judėjimui palengvinti. Kitaip tariant, ji yra įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas medicinos srityje stiprinimo priemonė.

37. Šiuo konkrečiu tikslu direktyvos priede nurodytos dieninių specializuotų studijų charakteristikos. Būtent šiame kontekste numatyta bendroji pareiga mokėti „atitinkamą atlyginimą“. Ši pareiga yra logiška atsižvelgiant į tikslą, kad tokios studijos truktų visą darbo dieną. Iš tiesų pagal priedą rezidentas šioms praktinėms ir teorinėms studijoms turi skirti visus profesinius gebėjimus ištisus metus, dirbdamas įprastą darbo savaitę.

38. Akivaizdu, kad be atitinkamo atlyginimo tai būtų neįmanoma.

39. Kaip nusprendė Teisingumo Teismas, Direktyvoje 75/363 numatyta pareiga rezidentūros studijų laikotarpiu mokėti atitinkamą atlyginimą būtina tam, kad būtų išvengta atvejų, kai atlyginimo negaunantiems rezidentams tektų papildomai įsidarbinti, kad jie galėtų susimokėti už studijas, o dėl to nukentėtų jų studijos [9]. Šiuo aspektu atitinkamas atlyginimas yra profesinės kvalifikacijos abipusio pripažinimo valstybėse narėse būtina sąlyga [10].

40. Kita vertus, Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, kad Direktyvoje 75/363 nenurodyta įstaiga, turinti mokėti „atitinkamą“ atlyginimą ir tokio atlyginimo nustatymo metodas [11]. Kadangi direktyvoje apie tai nekalbama, valstybės narės turi plačią diskreciją spręsti šiuos klausimus.

41. Teisingumo Teismas yra konkrečiai nurodęs, kad Direktyvoje 75/363 numatytas aiškus ir besąlyginis įpareigojimas valstybėms narėms mokėti atlyginimą už medicinos rezidentūros studijas. Vis dėlto pagal ją diskrecija nustatyti tokio atlyginimo mokėjimo sąlygas tenka valstybėms narėms [12].

42. Į tai atsižvelgiu nagrinėjamoje byloje.

2. *Nagrinėjama byla*

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonės dėl ginčijamos sąlygos suderinamumo su Direktyva 75/363 kyla dėl aplinkybės, jog provincija stipendiją už dienines rezidentūros studijas Insbruko universitete skiria su sąlyga, kad jeigu stipendijos gavėjas neįvykdo įsipareigojimo per 10 metų nuo specializacijos įgijimo bent 5 metus dirbti provincijos visuomenės

7 Pagal Direktyvos 75/362 7 straipsnį neurologija ir psichiatrija patenka į Direktyvos 75/363 taikymo sritį.

8 Šiuo klausimu žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.* (C-131/97, EU:C:1999:98, 38 punktas).

9 Žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.* (C-131/97, EU:C:1999:98, 40 punktas).

10 Žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.* (C-131/97, EU:C:1999:98, 42 ir 43 punktai) ir 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Gozza ir kt.* (C-371/97, EU:C:2000:526, 34 punktas).

11 Šiuo klausimu žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.* (C-131/97, EU:C:1999:98, 45 punktas) ir 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Gozza ir kt.* (C-371/97, EU:C:2000:526, 36 punktas).

12 Žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.* (C-131/97, EU:C:1999:98, 44 ir 45 punktai) ir 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Gozza ir kt.* (C-371/97, EU:C:2000:526, 34 punktas).

sveikatos įstaigose, provincija turi teisę pareikalauti grąžinti 70 % išmokėtos stipendijos sumos. Atsižvelgiant į tai būtų galima teigti, kad tie 70 % yra tik paskola, kurią gydytojas, baigęs studijas, privalo grąžinti. Šiuo požiūriu būtų galima teigti, kad skiriama stipendija neatitinka Direktyvoje 75/363 numatyto reikalavimo mokėti „atitinkamą“ atlyginimą už dienines rezidentūros studijas.

44. Tačiau ši išvada grindžiama klaidingais argumentais.

45. Visų pirma, S. S. Federspiel medicinos rezidentūros studijas baigė Insbruko universitete Austrijoje. Tokią galimybę ji įgijo pagal provincijos ir Tirolio žemės sudarytą susitarimą. Pagal tą susitarimą Insbruko universitete numatyta papildomų vietų. Šios vietos skirtos gydytojams, gaunantiems provincijos mokamą stipendiją už rezidentūros studijas universitete.

46. Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, provincija rezidentūros stipendiją mokėjo Insbruko universitetinei klinikai. Todėl faktiškai atlyginimą S. S. Federspiel mokėjo universitetinė klinka, kuriai provincija vėliau šias sumas grąžino. Be to, per posėdį buvo patvirtinta, kad su studijomis susijusias išlaidas dalijosi Insbruko universitetas ir provincija: per posėdį S. S. Federspiel pripažino, kad provincija apmokėjo apie 39 % visos metinės studijų išlaidų sumos. Likusią dalį apmokėjo Insbruko universitetas.

47. Kaip jau minėta šioje išvadoje, Direktyvoje 75/363 numatytos taisyklės, kurių turi laikytis valstybės narės, kai jos organizuoja medicinos studijas savo teritorijoje. Šiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad taip įgyta oficiali kvalifikacija būtų pripažįstama kitose valstybėse narėse. Dėl akivaizdžių priežasčių tik valstybė narė, kurioje vykdomos studijos, gali imtis priemonių, būtinų siekiant laikytis iš direktyvos kylančių įsipareigojimų, nes valstybės narės neturi įgaliojimų organizuoti studijų kitose valstybėse narėse.

48. Direktyvoje nėra nuostatų, kuriomis būtų galima patvirtinti teiginį, kad ji taip pat taikoma tarp valstybių narių (arba valstybių narių su trečiosiomis šalimis – tokia situacija buvo kalbant apie Italiją ir Austriją iki 1995 m.) sudarytiems susitarimams dėl galimybės studijuoti medicinos rezidentūroje kitoje valstybėje ir dėl tokio bendradarbiavimo finansinių sąlygų.

49. Tam, kad būtų išsaugotas Direktyva 75/363 sukurtos derinimo sistemos nuoseklumas, direktyvos priede numatyta pareiga užtikrinti, kad rezidentams studijų laikotarpiu būtų mokamas atitinkamas atlyginimas, turi tekti valstybei narei, kurioje vykdomos studijos.

50. Nagrinėjamu atveju tokia valstybė narė yra – 1995 m. Austrijai įstojus į Europos bendriją – Austrija.

51. Kaip yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, šia direktyva reikalaujamas atlyginimas mokamas už atliekamą darbą ir jis reiškia tokio darbo pripažinimą. Jis skirtas gydytojams rezidentams, dalyvaujantiems visoje skyriaus, kuriame vyksta mokymas, veikloje [13]. Kaip jau minėta, taip siekiama užtikrinti, kad rezidentas galėtų visą savo laiką skirti praktinėms bei teorinėms studijoms ir jam nereikėtų dirbti papildomai.

52. Tai, savo ruožtu, yra būtina palyginamumo ir abipusio pripažinimo sąlyga.

53. Bylos medžiagoje nėra jokios informacijos apie tai, kad šiuo atveju būtų kitaip. Priešingai: visos pastabas pateikusios šalys, įskaitant S. S. Federspiel, sutinka, kad jos už rezidentūros studijas Austrijoje gauto atlyginimo pakako, kad būtų pasiektas nurodytas tikslas.

13 Žr. 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Gozza ir kt.* (C-371/97, EU:C:2000:526, 43 punktas).

54. Net jeigu S. S. Federspiel būtų teigusi, kad jos studijų laikotarpiu gautas atlyginimas (nesvarbu, ar jį mokėjo provincija, ar Insbruko universitetas, ar jie abu) nebuvo „atitinkamas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 75/363, vis tiek valstybė narė, kuri pagal direktyvą turi užtikrinti, kad rezidentas gautų atitinkamą atlyginimą, yra valstybė narė, kurioje vykdomos rezidentūros studijos.

55. Kitaip tariant, direktyva negali turėti įtakos ginčijamos sąlygos galiojimui [14].

56. Priešingu atveju Direktyvos 75/363 taikymo sritis būtų dirbtinai išplėsta labiau, nei ketino numatyti įstatymų leidėjas. Svarbu pažymėti, kad, kaip aiškiai numatyta Direktyvos 75/363 preambulėje [15], šia direktyva nebuvo siekiama suderinti medicinos studijų daugiau, nei būtina, siekiant diplomų ir pažymėjimų abipusio pripažinimo arba apriboti valstybių narių diskrecijos nustatyti atlyginimo už dienines studijas sąlygas. Akivaizdu, kad Austrija visiškai pasinaudojo šia galimybe, kai sudarė finansavimo susitarimą su provincija.

57. Be to, nors tai gali pasirodyti akivaizdu, pažymėtina, kad valstybės narės jokiu būdu negali bendrai atsakyti už įsipareigojimų, kylančių iš direktyvos, vykdymą, kaip per posėdį nurodė Komisija. Taip yra nepaisant susitarimo, kuriuo siekiama užtikrinti, kad rezidentas gautų atitinkamą atlyginimą, specifikos. Nereikia nė sakyti, kad, jeigu būtų pripažinta, jog valstybę narę būtų galima patraukti atsakomybėn už tai, kad ši neužtikrino, jog *kita* valstybė narė laikytųsi iš direktyvos kylančių įsipareigojimų, tai turėtų rimtų pasekmių kai kuriems pagrindiniams ES teisės principams, įskaitant (bet tuo neapsiribojant) tiesioginio poveikio ir valstybės atsakomybės principus.

58. Todėl manau, kad į pirmąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip: prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos aplinkybėmis Direktyva 75/363 nedraudžiamas nacionalinės teisės aktas, pagal kurį atlyginimas gydytojams rezidentams išmokamas tik gavus pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose.

59. Dabar išnagrinėsiu antrąjį klausimą, susijusį su ginčijamos sąlygos suderinamumu su pirmine ES teise.

C. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

60. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ginčijama sąlyga suderinama su SESV. Kalbėdamas apie tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai remiasi SESV 45 straipsniu, kuriame numatyta darbuotojų judėjimo laisvė.

61. Visų pirma reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą akivaizdu, jog S. S. Federspiel gyvena ir dirba Brėgence (Austrija). Tačiau neaišku, ar ji dirba pagal darbo sutartį, ar savarankiškai. Vis dėlto, kaip teisingai nurodė Komisija, ši informacija neturi lemiamos reikšmės. Iš tiesų pagal SESV 45 ir 49 straipsnius (įsisteigimo teisė) atliekama tokia pati nacionalinės teisės aktų kontrolė.

62. Todėl pirmiausia reikia nustatyti, ar ginčijama sąlyga yra judėjimo laisvės apribojimas. Jeigu ji yra toks apribojimas, reikia įvertinti, ar ją galima pateisinti ir ar ji proporcinga siekiamam tikslui.

14 Dėl šio klausimo turėčiau paaiškinti, kad taikant Direktyvą 75/363 visiškai nesvarbu, ar faktiškai rezidentas stipendiją gauna tiesiogiai iš provincijos, ar per universitetą, kuriame vyksta rezidentūros studijos (kaip yra šioje byloje nagrinėjamu atveju).

15 Žr. būtent Direktyvos 75/363 pirmą konstatuojamąją dalį.

1. Ar ginčijama sąlyga yra apribojimas?

63. Pastabas pateikusios šalys, panašiai kaip ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, visų pirma nurodo, kad ginčijama sąlyga yra judėjimo laisvės apribojimas. Tačiau jos nesutaria dėl to, ar šis apribojimas pateisinamas.

64. Iš pirmo žvilgsnio ginčijama sąlyga (įpareigojimas per 10 metų nuo specializacijos įgijimo bent 5 metus visą darbo dieną dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose gydytoju arba grąžinti ne daugiau kaip 70 % gautos sumos su teisės aktuose numatytomis palūkanomis) tikrai atrodo kaip aiškus atitinkamo gydytojo teisės laisvai judėti apribojimas.

65. Iš tiesų pagal Teisingumo Teismo pateiktą plačią ir išsamią apibrėžtį, nuostatos, trukdančios valstybės narės pilietybę turinčiam darbuotojui arba atgrasančios jį išvykti iš savo kilmės šalies naudojantis teise laisvai judėti, yra šios laisvės kliūtys, net jeigu jos taikomos vienodai – neatsižvelgiant į atitinkamų darbuotojų pilietybę. Teisingumo Teismas taip pat yra nurodęs, kad SESV 45 straipsniu ribojamas nacionalinių nuostatų, kuriomis tos valstybės piliečiams, siekiantiems dirbti apmokamą darbą kitoje valstybėje, kliudoma laisvai judėti, taikymas [16].

66. Reikia pripažinti, kad atrodo, jog šioje byloje šiuos kriterijus pritaikyti nesudėtinga. Nors ginčijama sąlyga formaliai gydytojui neužkertamas kelias dirbti kitoje valstybėje narėje, dėl jos tokia galimybė 10 metų po specializacijos įgijimo tampa mažiau patraukli. Iš tiesų ginčijama sąlyga skirta užtikrinti, kad stipendijos gavėjai laikytųsi pasižadėjimo ne mažiau kaip penkerius metus po specializacijos įgijimo dirbti provincijoje.

67. Vis dėlto pirmiausia norėčiau išdėstyti abejones dėl to, ar ginčijama sąlyga turėtų būti vertinama kaip judėjimo laisvės apribojimas.

68. Kaip ir Teisingumo Teismo išvadų, kurias visada reikia skaityti atsižvelgiant į kontekstą, ginčijamos sąlygos negalima vertinti izoliuotai. Ją reikėtų nagrinėti atsižvelgiant į platesnį kontekstą – ginčijamą teisės aktą. Šiuo požiūriu ginčijama sąlyga yra platesnės apimties teisės akto dalis, todėl ji neatsiejama nuo papildomų vietų kūrimo ne provincijoje vykdomose medicinos rezidentūros studijų programose. Šios vietos, kurių nebūtų galimybės sukurti be provincijos skiriamo finansavimo, siūlomos stipendijų gavėjams taikant ginčijamą sąlygą. Taigi, kadangi ginčijamu teisės aktu gydytojams sudaroma galimybė įgyti specializaciją (kitoje valstybėje narėje), ji yra gydytojų, kaip specialistų, judėjimo laisvės prielaida, o ne apribojimas [17]. Šiomis aplinkybėmis ginčijama sąlyga yra (būsima ir neapibrėžta [18]) kompensacija už provincijos suteiktą galimybę, atsižvelgiant į tai, kad provincija negali naudotis rezidento darbu studijų laikotarpiu.

69. Nors klausimas, ar ginčijama sąlyga yra judėjimo laisvės apribojimas, yra analitiniu ir teoriniu požiūriu svarbus, iš esmės jis nėra lemiamas norint išspręsti šią bylą. Tai įrodo aplinkybė, kad, kaip jau nurodyta šioje išvadoje, nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nei pastabas pateikusios šalys šio klausimo nekelia. Atsižvelgiant į tai, šioje byloje nereikėtų leistis į labiau teorinę diskusiją apie apribojimo sąvokos norminį pagrindą ir, konkrečiai kalbant, apie tinkamiausius apribojimų skirtingose laisvo judėjimo srityse nustatymo metodus [19].

16 Be daugelio kitų, žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 94–96 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija), 2000 m. sausio 27 d. Sprendimą *Graf* (C-190/98, EU:C:2000:49, 21 ir 22 punktai) ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 33 ir 34 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

17 Nors tiesiogiai gretinti būtų klaidinga, pažymėtina, kad esant tam tikroms aplinkybėms Teisingumo Teismas ginčijamos nacionalinės priemonės ribojamąjį poveikį judėjimo laisvei vertina kaip pernelyg mažą, mažareikšmį arba mažai tikėtiną, kad jis galėtų būti laikomas judėjimo laisvės, kaip tai suprantama pagal atitinkamas Sutarties nuostatas, apribojimu. Žr., pavyzdžiui, 2000 m. sausio 27 d. Sprendimą *Graf* (C-190/98, EU:C:2000:49, 25 punktas). Taip pat žr. 1990 m. kovo 7 d. Sprendimą *Krantz* (C-69/88, EU:C:1990:97, 11 punktas) ir 2007 m. spalio 23 d. Sprendimą *Morgan ir Bucher* (C-11/06 ir C-12/06, EU:C:2007:626, 32 punktas).

18 Žr. šios išvados 88 punktą.

19 Dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijoje išdėstyto (-ų) požiūrio (-ių) į galimus apribojimus nenuoseklumo žr. L. Azoulai „La formule de l'entrave", L. Azoulai (leid.), *L'entrave dans le droit du marché intérieur*, Briuselis, Bruylant, 2011, p. 1–21.

70. Išsiaiškinus šias aplinkybes galima teigti, kad net jeigu darytume prielaidą, jog ginčijama sąlyga yra judėjimo laisvės apribojimas, tai automatiškai nereiškia, kad ji draudžiama pagal judėjimo laisvę reglamentuojančias ES teisės nuostatas. Pagal žinomą taisyklę ribojamosios priemonės, taikomos nediskriminuojant dėl pilietybės, gali būti pateisinamos privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, jeigu jos gali užtikrinti tikslo, kurio jomis siekiama, įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti [20].

71. Kadangi bylos medžiagoje nėra duomenų apie tai, kad ginčijama sąlyga taikoma diskriminuojant, iš karto išnagrinėsiu su ginčijamos sąlygos galimu pateisinimu ir proporcingumu susijusius klausimus.

2. Pateisinimas

72. Provincija aiškina, kad ginčijama sąlyga saugoma ir gerinama visuomenės sveikata. Konkrečiai kalbant, ji skirta užtikrinti, kad vietos gyventojai galėtų nuolat naudotis kokybiškomis visiems prieinamomis specialistų teikiamomis sveikatos priežiūros paslaugomis. Kartu ginčijama sąlyga skirta tam, kad būtų išvengta didelės rizikos socialinės apsaugos sistemos finansiniam stabilumui. Be to, provincija teigia, kad ginčijama sąlyga būtina norint užtikrinti, kad dvikalbėje provincijoje sveikatos priežiūros paslaugas specialistai teiktų abiem oficialiosiomis kalbomis.

73. Visuomenės sveikatos ir sveikatos priežiūros paslaugų srityse valstybės narės turi plačią diskreciją. Todėl iš esmės tam, kad valstybės narės išsaugotų tam tikrą savarankiškumą reguliavimo srityje, jos gali apriboti judėjimo laisvę remdamosi su visuomenės sveikata susijusiais pagrindais [21].

74. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad tikslas išlaikyti deramą ir visiems prieinamą medicinos ir gydymo ligoninėje priežiūrą taip pat gali sudaryti vieną iš su visuomenės sveikata susijusių išimčių tiek, kiek toks tikslas padeda pasiekti aukštą sveikatos apsaugos lygį [22]. Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, kad siekdama aukšto visuomenės sveikatos apsaugos lygio valstybė narė gali planuoti savo sveikatos priežiūros organizavimą. Tokia politika turi būti siekiama dvejopo tikslo. Pirma, planuojant turi būti užtikrinama, „kad atitinkamos valstybės narės teritorijoje būtų pakankamos ir nuolat prieinamos įvairios ir subalansuotos kokybiško gydymo paslaugos“. Antra, valstybės narės turi „kontroliuoti išlaidas ir, kiek įmanoma, išvengti bet kokio finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių švaistymo“ [23].

75. Šioje byloje provincija teigia, jog ginčijama sąlyga yra tinkamiausia priemonė siekiant užtikrinti, kad provincijoje specializuotos sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos vokiečių ir italų kalbomis, ir ji neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

76. Todėl kyla klausimas, ar šis teiginys teisingas.

3. Proporcingumas

77. Nors galiausiai įvertinti ginčijamos sąlygos proporcingumą turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pateiksiu tam tikrų pastabų dėl elementų, į kuriuos šis teismas, atlikdamas vertinimą, turėtų atkreipti dėmesį.

20 Be daugelio kitų, žr. 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimą *Gebhard* (C-55/94, EU:C:1995:411, 37 punktas), 2009 m. kovo 10 d. Sprendimą *Hartlauer* (C-169/07, EU:C:2009:141, 44 punktas), 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Apothekerkammer des Saarlandes ir kt.* (C-171/07 ir C-172/07, EU:C:2009:316, 25 punktas) ir 2010 m. birželio 1 d. Sprendimą *BlancoPérez ir Chao Gómez* (C-570/07 ir C-571/07, EU:C:2010:300, 61 punktas).

21 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Kohll* (C-158/96, EU:C:1998:171, 45 punktas). Taip pat žr., be kita ko, 2006 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Watts* (C-372/04, EU:C:2006:325, 104 punktas), 2009 m. kovo 10 d. Sprendimą *Hartlauer* (C-169/07, EU:C:2009:141, 46 punktas) ir 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Apothekerkammer des Saarlandes ir kt.* (C-171/07 ir C-172/07, EU:C:2009:316, 27 punktas).

22 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Kohll* (C-158/96, EU:C:1998:171, 50 punktas).

23 Be daugelio kitų, žr. 2010 m. spalio 5 d. Sprendimą *Komisija / Prancūzija* (C-512/08, EU:C:2010:579, 33 punktas).

78. Manau, kad ginčijama sąlyga užtikrinama tinkama pusiausvyra tarp teisių laisvai judėti suvaržymo ginčijamu teisės aktu ir bendro poreikio išlaikyti deramą ir tinkamai veikiančią sveikatos priežiūros sistemą.

79. Šiuo požiūriu pirmiausia norėčiau nurodyti, kad proporcingumo patikrinimas (kuris suprantamas kaip apimantis tinkamumo ir proporcingumo *sensu strictu* įvertinimą) turi būti grindžiamas bendru aplinkybių, kuriomis buvo priimti ir įgyvendinti ribojamieji teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, įvertinimu.

80. Teisingumo Teismas ne kartą konstatavo, kad visuomenės sveikatos srityje valstybėms narėms turi būti suteikta diskrecija. Iš esmės taip yra todėl, kad valstybė narė sprendžia, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą ji ketina suteikti ir kaip tą pasiekti [24].

81. Atsižvelgiant į tai, reikėtų atkreipti dėmesį į tokius su skirtingų proporcingumo aspektų vertinimu susijusius klausimus.

82. Pirma, manau, kad šis aktas tinkamas visuomenės sveikatos apsaugos ir gerinimo tikslui pasiekti.

83. Visų pirma, provincija finansavo papildomų medicinos rezidentūros studijų vietų Insbruko universitete sukūrimą. Šios vietos skirtos gydytojams, kuriems paskirta provincijos stipendija. Antra, taikant ginčijamą sąlygą tokią stipendiją gavę gydytojai specialistai neabejotinai skatinami ten dirbti. Atsižvelgiant į šias aplinkybes man atrodo akivaizdu, jog ginčijama sąlyga, kuri yra ginčijamo teisės akto dalis, padedama užtikrinti, kad provincijoje būtų pakankamai gydytojų specialistų.

84. Antra, dėl ginčijamo teisės akto būtinumo ir pagrįstumo sutinku su Komisija ir provincija.

85. Įsipareigojimas, kuris ribojamas 5 metų trukmės atlyginamu darbu provincijoje per 10 metų po rezidentūros studijų baigimo, atrodo pagrįstas.

86. Iš tiesų reikėtų nepamiršti, jog, nors provincija užtikrina, kad atitinkami gydytojai rezidentūros studijų laikotarpiu gautų atlyginimą, ji negali pasinaudoti gydytojų rezidentų darbu jų studijų laikotarpiu.

87. Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šis įsipareigojimas ribojamas laiko atžvilgiu dviem skirtingais požiūriais. Pirmiausia, gydytojas privalo dirbti provincijoje bent 5 metus. Antra, įsipareigojimas susijęs su pirmuoju dešimtmečiu po studijų baigimo, todėl didžiausią įtaką jis turi karjerą pradedantiems gydytojams.

88. Įsipareigojimą dirbti provincijoje dar sušvelnina aplinkybė, kad provincijoje turi būti atitinkama darbo vieta ir ji turi būti pasiūlyta gydytojui tam tikru momentu. Taip tinkamai užtikrinama, kad ginčijama sąlyga būtų taikoma tik tuo atveju, kai prireikia tam tikrų gydytojų specialistų: atsižvelgiant į bylos medžiagą ir į provincijos per teismo posėdį pateiktus paaiškinimus galima suprasti, kad provincija reikalauja gydytojų dirbti ten pagal ginčijamą sąlygą tik jeigu tam tikroje specializuotos medicinos srityje juntamas realus jų poreikis.

89. Taigi priimdama ginčijamą teisės aktą provincija sukūrė gydytojų, kurie gali būti kviečiami dirbti iškilus tokiam poreikiui, rezervą. Jeigu nėra laisvų darbo vietų, gydytojas gali užsiimti profesine veikla be apribojimų.

24 Žr., pavyzdžiui, 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-141/07, EU:C:2008:492, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2009 m. kovo 10 d. Sprendimą *Hartlauer* (C-169/07, EU:C:2009:141, 30 punktas).

90. Trečia, kalbant apie esamas alternatyvias mažiau varžančias priemones, iš tiesų kvalifikuotus darbuotojus būtų galima paskatinti dirbti provincijoje ir finansinėmis priemonėmis. Tačiau negalima atmesti, kad tokia priemonė galėtų turėti didelę įtaką valstybės biudžetui. Šiuo klausimu užtenka nurodyti, kad Teisingumo Teismas atsižvelgia į argumentus, susijusius su būtinybe kontroliuoti su visuomenės sveikatos paslaugų teikimu susijusias išlaidas [25].

91. Šiomis aplinkybėmis nereikėtų pamiršti, kad provincijoje yra ypatinga kalbinė aplinka. Dėl būtinybės užtikrinti, kad kokybiškos sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos abiem kalbomis, įdarbinti kvalifikuotus gydytojus specialistus greičiausiai yra sudėtingiau. Atsižvelgiant į tai, sunku įsivaizduoti ginčijamos sąlygos alternatyvą, kuria būtų galima (taip pat veiksmingai) užtikrinti, kad provincija galėtų įdarbinti pakankamai gydytojų specialistų, kurie darbe galėtų susikalbėti vokiečių ir italų kalbomis.

92. Galiausiai, norėčiau nurodyti, kad visiškai suprantama, jog siekiant ginčijamo teisės akto tikslo, būtent užtikrinti, kad provincijoje specializuotos visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos abiem oficialiosiomis kalbomis, papildomos rezidentūros studijų vietos Austrijoje provincijos stipendijos gavėjams kuriamos taikant mechanizmą, kuriuo užtikrinama, kad būtų laikomasi susitarimo sąlygų. Priešingu atveju provincijai nebūtų prasmės „įsigyti“ rezidentūros studijų vietų Insbruko universitete.

93. Šiuo aspektu atrodo, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išdėstytos abejonės dėl ginčijamos sąlygos suderinamumo su ES teise bent iš dalies susijusios su aplinkybe, kad visa suma, kurią turi grąžinti S. S. Federspiel, yra didesnė nei už studijas gautos stipendijos suma. Jeigu stipendijos gavėjas nesilaiko pasižadėjimo dirbti provincijoje, jis privalo grąžinti ne tik 70 % gautos sumos, bet ir teisės aktuose numatytas palūkanas, kurios skaičiuojamos nuo kiekvienos išmokos išmokėjimo dienos. Todėl, kaip ir S. S. Federspiel atveju, iš atitinkamo gydytojo gali būti pareikalauta grąžinti sumą, kuri formaliai gerokai viršija pirminę išmokėtą sumą.

94. Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad, jeigu gydytojas nesilaiko įsipareigojimo dirbti provincijoje, jis turi grąžinti tik 70 % stipendijos. Atsižvelgiant į šią aplinkybę, galima teigti, kad 30 % stipendijos gydytojas faktiškai gauna už nieką. Be to, gydytojas įgyja specializaciją, dėl kurios, kaip tikrai galima manyti, atsiranda geresnių galimybių laisvai judėti. Kita vertus, turiu pažymėti, kad nėra duomenų, jog skaičiuojamos palūkanos būtų nepagrįstos. Numatytas (teisės aktuose) palūkanas reikalaujama mokėti tik kai pavėluojama atlikti mokėjimą ir jos yra (sutartinio) įsipareigojimo dirbti provincijoje arba laiku grąžinti stipendiją nesilaikymo logiška pasekmė.

95. Todėl į antrąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip: SESV 45 ir 49 straipsniais nedraudžiamas nacionalinės teisės aktas, kaip antai taikomas pagrindinėje byloje, pagal kurį atlyginimas gydytojui rezidentui mokamas tik gavus pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jeigu gydytojas rezidentas visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama provincijai – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis.

25 Žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimą *Müller-Fauré ir van Riet* (C-385/99, EU:C:2003:270, 80 punktas), 2006 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Watts* (C-372/04, EU:C:2006:325, 109 punktas) ir 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Apothekerkammer des Saarlandes ir kt.* (C-171/07 ir C-172/07, EU:C:2009:316, 33 punktas).

V. Išvada

96. Atsižvelgdamas į nurodytus argumentus siūlau Teisingumo Teismui į *Tribunale di Bolzano/Landesgericht Bozen* (Bolcano apylinkės teismas, Italija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyva 75/363/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių gydytojų veiklą, derinimo, iš dalies pakeista 1982 m. sausio 26 d. Tarybos direktyva 82/76/EEB, iš dalies keičiančia Direktyvą 75/362/EEB dėl gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialią kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusio pripažinimo, įskaitant priemones, padedančias veiksmingai naudotis įsisteigimo teise ir paslaugų teikimo laisve, bei Direktyvą 75/363/EEB nedraudžiama nacionalinės teisės akto nuostata, pagal kurią atlyginimas gydytojui rezidentui mokamas tik gavus pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jeigu jis visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama provincijai – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis.

SESV 45 ir 49 straipsniais nedraudžiama nacionalinės teisės akto nuostata, kaip antai taikoma pagrindinėje byloje, pagal kurią atlyginimas gydytojui rezidentui mokamas tik gavus pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jeigu gydytojas rezidentas visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama provincijai – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis.